

RUM-ERMENİ-HOYBUN İŞBİRLİĞİ VE ANADOLU'DAKİ TOPLU MEZARLAR

Prof. Dr. AZMİ SÜSLÜ

Tarihte azınlıklara, kendi dininden, ırkından, kültüründen olmayanlara, kendi dilini konuşmayanlara Türkler kadar müsamahalı davranan tek bir millet gösterilemez. Bunun biri, Orta Asya'dan beri çeşitli iklimler ve zaman dilimleri içinde gelen, diğeri de İslâmiyetle kazanılan, mükemmelleşen iki ana kaynağı vardır. İster 1020, ister 1071, isterse 1461 veya 1571 olsun, bu hoşgörüyü Kafkaslar'da, Anadolu'da Kıbrıs'ta görmek, yaklaşık bin yıllık dönemde müşahade etmek, tavsik etmek mümkündür. Hatta, yine hiçbir millette görülemeyecek derecede, bu toleransın taşıdığı ve azınlıkların Türklerden çok daha fazla haklara sahip olduklarını, çoğaldıklarını, zenginleştiklerini, müreffehleştiklerini bile söylemek bir mübalağa olmayacaktır. Osmanlı Devleti'nin son ikiyüz yıl içindeki durumu buna bir örnek teşkil etmektedir.

Ancak, bütün bu toleransa, bazı batılı yazarların ifadesiyle aşırı toleransa karşılık, dünya tarihinde yine azınlıklardan en çok çeken, en fazla ihanete uğrayan, en çok katledilen millet te Türkler olmuştur.

Osmanlı Devleti yıkılmış, herkes yerlerine çekilmiş olmasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nde de hâlâ bazı unsurların veya her seferinde olduğu gibi onlar adına bazı çevrelerin tezvirâtı devam etmektedir.

Daha seferberlik başlar başlamaz, başta Ermeniler ve Rumlar olmak üzere Osmanlı Devleti'ndeki azınlıklar, zaman zaman Doğu Anadolu'daki Kürt ve Arap aşiretlerini de tahrik, teşvik hatta tehdit etmek suretiyle, Ruslar, İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve Yunanlılarla birlikte, hem cepheden, hem de cephe gerisinden düşmanla işbirliğine girmişlerdir. Bunlar, hem Birinci Dünya Savaşı, hem de Milli Mücadele sırasında cephede Türk askerine saldırmak, sabotajlar yapmak, casusluk yapmak veya sivil halka mezalim veya katliâm yapmak suretiyle faaliyet göstermişler yani ihanet etmişlerdir. Faaliyet sahaları, sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu değil, aynı zamanda Kuzey, Güney ve Batı Anadolu olmuştur. Devletin bu isyanlar, ihanetler karşısında aldığı tedbirler ise, savaş sırasında birçok devletin yaptığı gibi, onları yok etmek değil, sadece "tenkil etmek, sevk ve

iskân etmek" olmuştur¹. Buna rağmen olaylar durmamış ve 1,5 milyon Türk savaşlarda hayatlarını kaybederken, 1 milyon sivil halk ta, Lozan Antlaşması'nda ifade edildiği üzere, batılı devletler tarafından desteklenen azınlık çeteleri tarafından soykırıma tâbi tutulmuşlardır.

Bu faaliyetler, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da Taşnak, Hınçak, Ramgavar, Kürt-Ermeni Hoybun ve Rum-Ermeni cemiyetleri veya çeteleri tarafından sürdürülmüştür. Böylece Hayat Meselesi, Musul-Kerkük-Süleymaniye Meselesi, Dersim İsyanı, diğer isyanlar ve günümüzdeki bazı terör hareketlerinde, Türk temsilcilerine karşı planlanan suikastlerde hep bu çetelerin veya cemiyetlerin ve batılı devletlerin rol oynadıkları görülmüştür.

Yaklaşık 70-80 yıldır devam eden bu olayları biz burada, başta T. C. Cumhurbaşkanlığı Arşivleri olmak üzere orijinal belgelerle ve kronolojik olarak gözler önüne sermeye çalışacağız.

Ermeni ve Rum çetelerinin Trabzon çevresindeki mezalim ve katliamlarıyla ilgili Genelkurmay ATASE Arşivi'nde bulunan yüzlerce belgeden 2 Şubat 1918 tarihinde Üçüncü Ordu-yu Humâyûn Kumandanlığı'na İkinci Kafkas Kolordusu Kumandanı Miriliva Şevki imzasıyla gönderilen "zâta mahsûs" yazıda "...Trabzon ve civarındaki Müslümanların tehlikede olduğu, mülhakâtta Rumların Trabzon'a toplanmalarına mukabil, kasabalarındaki Müslümanların da dağ köylerine kaçtıkları, 28.1.1918'te Gürcü, Ermeni ve Rumlardan mürekkep ikibin kişilik bir çetenin Polathâne kasabasını işgal ettikten sonra Polathâne Müslüman kadınların başlarını kestikten, yüzlerini parçaladıktan sonra, parçalara ayrılan erkek ve kadın cesetleriyle, muhtelif azalarını gayet galiz ve şeni' bir şekilde teşhir ettikleri ve yine Polathâne'nin 16 km. güneydoğusundaki Orus köyündeki Müslümanların Ermeni ve Rum çeteleri tarafından kâmilin katledildiği..." (Ekler: 1)² ifade edilmiştir.

Yine 12 Temmuz 1921 tarihinde Ankara Büyük Millet Meclisi Reisi Muhterem Mustafa Kemal Paşa Hazretleri'ne hitaben gönderilen "Mümtez" imzalı, Cumhurbaşkanlığı Arşivi'ndeki belgede, "...Alçak Yunanlılarla, yerli Ermeni ve Rum hâinlerinin gayr-i müsella Müslümanla-

¹ Bu dönemde Ermeniler için olduğu kadar onlarla birlikte veya ayrı olarak zararlı faaliyetleri görülen Rumların da zararsız bölgelere nakledildiklerini müşahade ediyoruz. Bkz. Dâhiliye Nezaretî Muhacirîn Müdüriyet-i Umumiyyesi, Cemiyet-i Akvâm ve Türkiye'de Ermeni ve Rumlar, İstanbul, 1337, s. 16-17.

² T.C. Genelkurmay ATASE Arşivi, dolap 163, klasör 2697, dosya 440, fihrist 11-1-2.

ra yaptıkları fecâyiin her tasavvurun fevkinde olduğu, katliâmdan yüzlerce şehid-i meşhûdun ve gâiblerin olduğu, yangın ve yağmakârlığın pek müthiş olduğu...” ifade edilmiştir (Ekler: 2)³.

20 Nisan 1929 tarihinde Riyaset-i Cumhur Kâtib-i Umumiliği'ne Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya imzasıyla gönderilen belgede ise, Beyrut'tan alınan istihbarata göre, eski Osmanlı Van Meb'ûsu Vahan Papasyan'ın Taşnak faaliyetlerini destekleyen Fransa tarafından Suriye'nin kuzeyinde Ermenilerle Kürtleri yerleştirmek ve teşkilatlandırmakla görevlendirildiği, yine İngiltere'nin de Taşnakları destekleyip bu faaliyetleri organize etmek için bölgeye askeri görevli gönderdikleri, teşekkül ettirilecek Kürt-Ermeni çeteleriyle Irak ve Suriye hududundan Türkiye'ye karşı faaliyete geçecekleri ve Suriye'deki Kürtlere komiteler kurdurulduğu” ifade edilmiştir (Ekler: 3)⁴.

Şubat 1931'de aynı imzayla gönderilen “mahrem” kayıtlı yazı ekinde Suriye'de müteşekkil Kürt-Ermeni Hoybun Komitesi'ne ait âlâmet-i fârikanın fotoğrafisi takdim kılınmıştır (Ekler: 4-a-b)⁵.

Bu belgelerde görüldüğü üzere, 1878'lerde Berlin Kongresi'nin 61. maddesine koyduktıkları hükümlerle Ermenileri Türklere, Kürtlere karşı korumayı ve Doğu Anadolu'da bir “Ermenistan” kurmayı amaçlayan batılı devletler, Birinci Dünya Savaşı sırasında Arapları Türklere karşı kışkırtarak “Büyük Arabistan” hayalini ortaya atmışlar, bu ikisinde de muvaffak olamayınca bu defa bir “Kürdistan” kurma hayaline kapılmışlardır. Bu amaçla da Taşnak ileri gelenlerine Kürtçede “benlik” manasına gelen “Hoybon” ve Ermenicede “Ermeni yurdu” manasına gelen “Haypun” kelimesini birleştirerek Hoybun (Indépendance) Kürt-Ermeni Cemiyeti'ni kurdurtmuşlardır. 1927-1930'lardaki T.C. Cumhurbaşkanlığı Arşivi İstihbarat belgelerine, 11 Ekim 1930 tarihli Glarus Zeitung (Alman) gazetesine, 21 Ekim 1930 tarihli Fethü'l-Arab gazetesine, 2 Aralık 1930 tarihli Sehend (İran) gazetesine göre bu cemiyetin faaliyetleri şu şekilde sıralanmıştır: Kürtler, İngilizler tarafından teşvik edilmiş, silah, malzeme ve para yardımı yapılmıştır. İngiliz basını Cemiyet-i Akvam'ın müdahalesi için çalışmıştır. İranlılar harekâtun başında yardım etmişlerdir. Amacı ise, Türkiye ile Rusya arasına bir “Tampon Devlet” sokmak, Türkiye'yi iktisaden zayıf düşürmek, Türkiye'yi mukavemetsiz bırakıp İngiltere ile anlaşmaya sevk-

³ T.C. Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 1, kutu 5-2, dosya 12-2, fihrist 65.

⁴ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 6, kutu 60-1, dosya 65-1, fihrist 2/26, 2/4:6.

⁵ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 5, kutu 50-4, dosya 64, fihrist 2/9: 10.

mek, Doğu petrollerinden faydalanmak için Kürtleri elde etmek, Kürtlere her çeşit silah ve makinalı tüfek verip kendi menfaatleri için Kürt kanı döktürmek olmuştur⁶.

Yine 5 Eylül 1929'da Dâhiliye Vekâleti'nden Riyaset-i Cumhur Kâtib-i Umumiliğine gönderilen ve Ermeni Taşnak Komitesi'nin Paris'te yaptığı 2. Kongre kararlarını ihtiva eden "mahrem" raporda Kürt-Türk muharebâtının devam ettiği, Kürtlerin muzaffer olacağı, Süreyya Bey Bedirhan'ın Kürt ve Ermenilerle meskûn şehirlerde tahriklerde bulunduğu, Kürt-Ermeni işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiği, Rumların Kürtlerle ilgilendikleri, New York'ta çıkan Yunan National Herald gazetesinin Hoybun Komitesi'nin (resmi!) tebliğleriyle, Süreyya Bey Bedirhan'ın makalelerini neşrettiği, Türkiye aleyhinde propaganda yaptığı, Türkiye Reisi Cumhuru Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın muhtemelen Amerika'ya resmi bir ziyarette bulunacağı, Türkiye'deki Amerikan mektebelerini kapatan, Hıristiyan düşmanı olan (!) bu kişinin Amerika ziyaretine eskâr-ı umumiyenin tahammül edemeyeceği, milyonlarca Ermeni ve Rumu katletmiş (!) Türk Hükûmeti mensuplarının Amerika'ya kabul edilmemeleri gerektiği, hâricte emniyetini sağlayan Türkiye'nin son dört-beş yıl içinde dâhilde izleri kaybolmayacak inkılâplar yaptığı, geliştiği, Türklerin Anadolu'nun her tarafını dolduracak nüfusta olmadığından (?) Doğu Anadolu'nun Ermeni ve Kürtlere verilmesi gerektiği, Kürt meselesinin Ermeni meselesine bağlı olduğu, Şeyh Said isyanının Türk Hükûmeti'ne 100.000 Liraya ve 50.000 kişinin telefne sebep olduğu, turmandırılan yeni Kürt hareketinin Türkiye'ye daha büyük gaileler açacağı, bu harekâta Ermenilerin yanısıra Lazların, Çerkezlerin, İtilâfçıların, Halifecilerin harekete geçirilmesinin lüzumlu olduğu, İstiklâl ümitlerini Türkiye'ye bağlanmış olan Gürcüler ve Azerilerin ve diğer Kafkas milletlerinin en büyük düşmanlarının sadece Rusya değil aynı zamanda Türkiye olduğu ifade edilmiştir (Ekler: 5-a-8)⁷.

15 Eylül 1937 tarihinde Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya imzasıyla ve "çok acele" kaydıyla Riyaset-i Cumhur Umumi Kâtipliği'ne gönderilen yazıda Irak'ın Zaho kazasından Türkiye'ye külliyetli miktarda silah ve cephane geçirildiği ve bunların Kürt Hoybun Cemiyeti adına Ermeni Taşnak Cemiyeti tarafından Kamışlı'daki Ermeni ve Kürtlerin yardımlarıyla tedarik edildiği ifade edilmiştir (Ekler: 6)⁸.

⁶ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 5, kutu 50-4, dosya 64, fihrist 2/7: 8; Sadi Kocaş, Tarih Boyunca Ermeniler ve Türk Ermeni İlişkileri, Ankara, 1967, 2. baskı, s. 264, 266.

⁷ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 6, kutu 61-2, dosya 65-1, fihrist 2/102 (2-7).

⁸ Cumhurbaşkanlığı Arşivi, dolap 5, kutu 52-1, dosya 64-1, fihrist 6/37.

Son olarak zikredeceğimiz yine aynı mahrecli belgede ise, "Fransızların şimdiye kadarki çalışmalarının amacının Hoybuncu, Ermeni ve Süryanilerle Kürtleri kendilerine bağlayarak El-Cezire'de bir Hıristiyan ekseriyeti yaratmak, burayı kendi hâkimiyetine alarak Türkiye ile Suriye arasında bir "Etat Tampon" vücuda getirmek ve kendisine bağladığı bu unsurları icabına göre Suriye ve Türkiye'ye karşı kullanmak ve yine bu unsurların Türkiye'den çapulculuk ve hırsızlık yapmalarına göz yummak olduğu" ifade edilmiştir (Ekler: 7).

Musul, Kerkük, Süleymaniye Meselesi'nin Türkiye lehine halledilememesine rağmen, Hatay Meselesi onun lehine çözümlenmiştir, ama, Suriye ve Irak'ta dün olduğu gibi "Etat Tampon"lar yerine, bugün buralardaki Türklerle Anadolu Türklerinin irtibatını kesmek ve eşkiya gruplarını teşvik etmek üzere Zaho gibi stratejik yerlere silahlı Peşmergeler yerleştirilmiş, PKK. kampları kurdurulmuştur. Destekleyenler de Suriye, Irak, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum kesimi ve yine İngiltere, Fransa ve klasik dostlar Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Bunlarla ilgili birçok belgeden konumuzla ilgili olan ve her yıl Nisan aylarında dünyanın her tarafında olduğu gibi özellikle Yunanistan'da yürütülen faaliyetlerden bir tanesini zikrederek konuyu bağlamak istiyoruz. İşte 17 Nisan 1991'de Atina'da yayınlanan ve Yunanistan gibi Kıbrıs Rum kesimi, Avrupa ve ABD'ndeki bazı siyasi gruplarca desteklenen Rizospastie gazetesindeki haber:

"Osmanlı tarafından 1915'te Ermenilerin trajik katliâmı, bu defa benzer dramatik şartlarda uluslararası gündem merkezine gelmektedir. Bu, Kürtlerin Saddam Hüseyin'in tanklarının önünde korku içinde kaçmakta olduğu Irak'taki trajik döneme rastlamaktadır.

Ermeni soykırımının 76. yıldönümü sebebiyle dün yabancı muhabirler derneği salonunda Ermeni halk hareketi tarafından basın toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantıda Yunanistan'daki Ermenilerin Başpiskoposu Voskan KALPAKIAN, Ermeni soykırımının tanınması için partilerarası parlamento komisyonu temsilcileriyle konuşmuş ve bahsekonu komisyonun, Ermeni soykırımının Yunan Parlamentosu tarafından kabul edilmesi için aldığı insiyatiflere değinmişlerdir. Diğer konuşmacılar Andreas Lentakis (Sol Koalisyon), Konstantinos Karamanlis, Theodoros Kassimis (YDP) ve Stelias Papatthemelis (PASOK)'dir.

Basın mensuplarına dağıtılan dökümanda, 1915-1922 dönemi soykırımının, Ermeni halkının üçbin yıllık tarihinin en dehşet verici sahifesi ol-

duğu, 2 milyon ölüden (o zamanki Ermeni nüfusunun yüzde 50'si) başka hesap edilemeyen maddi ve kültürel zararlar meydana geldiği ve herşeyden önemlisi de bu hareketin, Türk işgalinde bulunan Batı Ermenistan'ın Ermeni nüfustan başka Türkiye, uluslararası toplumun müsamahası ile başka halklar mesela Kürt ve Kıbrıs halklarına karşı yeni cinayetler işlemeye devam etmektedir. Buna paralel olarak, Atlantik aşırı patronlarının belirttiği gibi, Türkiye, yeni düzende bölgenin jandarması rolünü üstlenmeye hazırlanmaktadır. Yunanistan, Pantürkizmin nişangâhında, tamamen öncelikli ilk hedef olarak bulunmaktadır. "Azınlık", "Ege" sorunları ve Azerilerin Ankara tarafından patronajı Türk idaresinin siyasi hedefinin sarıh örneğini teşkil etmektedir, denilmektedir.

Bölgede, Ermeni halk için "Soykırım Dosyası" kapanmamıştır. Kendilerine karşı işlenen kesin cinayetten birkaç yıl sonra Ermeniler, tarihi topraklarının küçük bir parçasında, bugünkü Ermeni Cumhuriyeti'nde, kendi vatanlarını kurmuşlardır. Tarihi topraklarının bu küçük parçasında Ermenilerin yaşaması, soykırımın başarısızlığı anlamını da taşımaktadır. Ermeni Cumhuriyeti'ndeki üçbuçuk milyon ile gurbette yaşayan üç milyon Ermeni tek ses ve tek ruhla, haklarını istemektedirler, denilmektedir.

Yunan Parlamentosu'nun 152 milletvekili tarafından imzalanan ve açıklanan kararında, diğerleri meyanında,

BM.'den, BM. Anayasası ve organlarının faaliyet alanlarındaki bütün önlemleri almasını ve bu suretle de,

— Türk Devleti'ne karşı, Ermeni milleti aleyhine işlediği soykırım nedeniyle müeyyideler koymasını;

— Türkiye tarafından, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin büyük bir bölümünün işgaline son verilmesini ve Kürt halkına karşı uyguladığı tahammül edilmez siyasi ve kültürel baskıların durdurulmasını sağlanmasını istiyoruz, ifadeleri yer almıştır.

Anadolu'daki Toplu Mezarlar:

Tebliğimizin başında yeryüzünde azınlıklara en çok hak tanıyan milletin Türkler olmasına rağmen, onlardan en çok çeken, en çok eziyet gören, katledilen milletin de Türkler olduğunu belirtmiştik. Kafkaslar'da, Trakya'da, Kıbrıs'ta olduğu gibi bugün Anadolu'nun doğusunda Ermeniler, batısında da onlarla birlikte Rumlar tarafından katledilmiş olan Türklere âit yüzlerce toplu mezar bulunmaktadır. Bunlardan Trakya, Kıb-

rıs ve Kafkaslar'dakilerle ilgili bazı araştırmalar yapılmıştır. Yine, Rumlar ve onları destekleyen Ermenilerin yaptığı mezalim ve soykırımıla ilgili bazı araştırmalar da yapılmış olmakla birlikte, Batı Anadolu'daki toplu mezar mahalleri üzerinde hemen hemen hiç araştırma yapılmamıştır.

Son yıllarda, sürekli olarak ve ısrarla Avrupa ve ABD Parlamentolarında gündeme getirilen sözde Ermeni "soykırım karar tasarıları"na cevap vermek ve Lozan'da Lord Curzon'un tavsiyesiyle bir kenara bırakılan 1 milyon Müslüman Türk'ün kan bedelini "bakar kör" hâline gelen bazı çevrelere duyurmak üzere, Doğu Anadolu'da birçok araştırma yapılmış ve 200'ün üzerinde toplu mezar mahalli tesbit edilmiştir.

Arşivler, yerli-yabancı müracaat eserleri ve olayları bizzat görmüş, yaşamış olan Gazilerle yapılan mülâkâtlardan sonra yerli-yabancı ilim adamları, basın-yayın mensupları, canlı şâhitler ve mahalli halkın huzurunda Erzurum'da Temmuz 1986 ve Ekim 1988'de iki, Kars'ta Mart 1986 ve Haziran 1991'de iki, Van'da Temmuz 1986 ve Nisan 1990'da iki olmak üzere toplam altı toplu mezar mahalli açılmıştır. Çıkan binlerce iskeletle, bulguların hepsinin de Türklere âit olduğu yerli-yabancı Tarihçi, Arkeolog ve Antropologlar tarafından isbat edilmiştir. Bunlar, delilleri ve kaynaklarıyla birlikte Erzurum, Kars ve Van'daki "Katliâm Seksiyonları"nda birer ibret levhası hâlinde sergilenmektedir.

Temennimiz, bu toplantıdan çıkacak bilimsel gerçeklerden de hız alarak, Batı Anadolu ve Kıbrıs'ta da benzer tarihi, arkeolojik ve antropolojik araştırmaların yapılması ve sonuçlarının yerli-yabancı kamuoyuna teşhir edilmesidir. İşte bu şekilde Ermeni iddiaları konusunda ulaşılan başarıya Kıbrıs ve Batı Anadolu'daki Rum-Yunan iddialarında da ulaşılmış ve klasik müdafaadan taarruza geçilmiş olacaktır. Böylece Türkiye, "reaksiyoner" değil, "aksiyoner" pozisyona yani "haklı" duruma geçecektir.

وفاقی صریح لغویسی
نمبر

صورت

سجہ اوردن
۴۶ / ۱ / ۱

اچھی اور کھی پورہ قوسانہ لفظ

۴۷۰ مصر

دائے نمبر

۱۰۰ / ۱ / ۱ تا ۱۰۰ / ۱ / ۲ دوردور تھو پھ دشمہ طرف سوہ ایہ لکھی عصہ ایہیہ
یونہی ایہ القلم ایہی ۸۸ و ۸۹ / ۱ / ۱ تا ۹۹ تا ۱۰۰ و قفا کیرک ۴ : ۱ کیہ صومہ
ہو - ترقینہ کی دو - لک قریب تان اوج ایو - یا - مد -

یونہی برسی ۱۰۰ / ۱ / ۱ تا ۱۰۰ / ۱ / ۲ جا - حلقہ دشمہ طرف سوہ ایہ لکھی اولون
قرع قفا کی اور لکھا لک احیاط ضابطہ و لک حوت ایہ لک - سترہ نیم اولیہ
ڈاڑ و - بوستوب و - دوشہ موشع معالیہ قوہ عقد -
دیکہ ایہ لکھی - کھویا لک عقدہ بردجانی عصہ اولون :

۱ - یونہی ترقہ و کراہ منب اولون قند و ہی ترقہ - یولرتک خیر لکھی حاتی
اے صہ لکھی و لکھی قند آئی اج اچھدہ و لکھی

بروسی بردی جنرہ خیرینہ - کراہ منب اولون ۲ کفہ و - ہی منب و لکھی
۱۰۰ / ۱ / ۱ تا ۱۰۰ / ۱ / ۲ وہ برسی طویہ ہی قریہ و لکھی و لکھی
خیرینہ کی اقامہ لکھی قند آئی اج اچھدہ دیکہ طرزونہ عدوت اچھدہ -
۲ - ایہ ایاد قضا نہ و عقانہ کی - مدد کامند طرزونہ چکاشدہ -

طرزونہ یک زیادہ ختلفہ و - و -
طرزونہ و چلا - لکھی ایہ لکھی یک زیادہ ترکیمہ معقدہ - لکھی
لکھی لکھی - و لکھی طرزونہ طویہ و لکھی معانی ؛ قند وہ کی سفانہ و لکھی
فاجھدہ و لکھی

۳ - ۱۰۰ / ۱ / ۱ تا ۱۰۰ / ۱ / ۲ وہ کورجہ ایہ و - لکھی مرکب ایہ لکھی لکھی یونہی
قصدی اقامہ ایہ وادھا - وہ چادر لکھی قند - و لکھی سفانہ و لکھی

وکیل مرید نقیبی
نومرد

صورت

11	5-9571
10	56
9	11-2

فقہ عام ایجنہ۔

سجانبہ قانونیاتیک بائدری کسند : لیز لریک یا-چود سدر ؛ دار کصلو قانونیادک باجی لارک
جس لریک داغضای صنف لریک غایب غیظ وشیخ برصودنه قشید ایملار۔

1 - 11/11/11 کجوری لریکانه نفع ادره لریک کیلوزنه خوب شرفینده کی ادره لریک فریسی
اسی ودرم جیلر نه مکب برقوتنه طرفنده باجیلده وبتجه اسلر قنول عام ایملار۔

ایکجه قضاوی قولا ودر قنولانه
مرید
شوق

امضه نقیبی

Ek 1-b

Azmi Süslü

T.C.
DAHİLİYE VEKALETİ
Umum Jandarma
KUMANDANLIĞI
Ş.3 Ka.1
№4026

ANKARA
21-4-1929

IV-16-b
65
F 2-4

Riyaseti cumhur kâtibi umumiliğine

Ermeni Taşnak fırkası ile Kürtlerin Suriyedeki faaliyetlerine dair Deruttan alınan malûmat sureti leffen takdim kılınmış efendim.

N.R.

Dahiliye vekili

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

E.
24-IV-1929
M.

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞİ
T. r. No. : _____
D. s. No. : _____
Vesika No. : _____

A

Cevaplarda Şube ve Kısm numrularının derol merasîdir

Ek 3-a

T.C.
DARİLİVE VEKALETİ
Umum Jandarma

S Ü R E T

ANKARA
- - 929

KUMANDANLIĞI

S. Ks.

N

IV-6-b
65
F 12-5

1) Serkis Kadriyanın (Hiçak fırkası erkânından) katli üzere derdest edilen Taşnaklar kâmilten tahliye edilmişlerdir . Sabık Van meb'usu Vahan Papasyanın evrakı meyanında ,Amerikadaki Taşnak merkezi umumiyesiyle taati edilen şayanı dikkat evrak meve cuttur . Bu muhaberatın anlaşılacağı veçhile Taşnaklar şimali Suryede yani Türk hududu mantakasında külliyetli miktarda Ermeni muhacirleri yerleştirmek ve bu suretle şimali Surye de bir nevi (Ermeni ocağı) tesis ederek , Kürtlerle daimi surette teğriki mesai etmek maksadını takip etmektedirler . Hatta bu hususta Kürtlerle Taşnaklar arasında bir de itilâf aktedilmiştir .

2) Vahan Papasyanın üzerinde 5000 dolâr zuhur etmiştir . Bundan mâda Suryeye muvasaletinden sonra bir ay zarfında 4000 Dolâr sarfettiği de bankadan tahkik edilmiştir . Papasyan vilâyatı şarkıye işlerinde mutahassis addedildiği için Suryede teşkilât vücude getirmek üzere buraya gönderilmiştir . Eeasen kendisi de ilk ifadesinde aynen demiştir ki : (Kadriyanın katlinden katiyen malûmatım yoktur . Ben Taşnak fırkası tarafından Suryede teşkilât yapmak ve Türk hududunda Ermeni muhacirleri yerleştirmek için buraya gönderildim . Fransa hükümeti faaliyetinden vâ bana tevdi edilen vâladeden haberdardır . Fazla bir şey söyleyemem . Arzu ederseniz Hariciye Nezaretinden sorabilirsiniz .)

Bu beyanattan anlaşılacağına göre , Fransız hükümeti taşnak faaliyetine muvafakat etmiştir .

3) Diğer taraftan İngilizlerin de Taşnaklara muzaheret ettiği aşikârdır . Bir kaç gün evvel Beruta Peterson namında bir İngiliz yüzbağası muvasalat etti . Mumsileyh , Beruta gelir gelmez Vahan Papasyanı , Hadisyanı diğer Taşnak rüesasını aramış ve saatlarca bunlarla görüşmüştür . Yüzbaşı Peterson Fransız fevkalâde komiserliği erkânından binbaşı Burniyenin refakatında olarak şimali Suryeye hareket etmiştir . Bunlara Antâkyâ mebl'sus Derkalosetyan dahi iştirâk ve refakat eylemiştir .

Elyevn Antâkyâ ve İskenderun havalisinde tetkikatta bulunmaktadır Mahalli gazeteler bu seyahatin Ermeni muhacirlerinin iskânı meselesiyle alâkadar olduğunu yazmaktadır .

4) Devran eden bir rivayete göre Suryeye iltica eden Kürtlerden , Ermenilerden ve sair firarilerden mürakkep çeteler teşkil edilecek ve bu çeteler Surye ile Irak hududu mantakalarında Türkiyeye karşı faaliyete geçecektir .

Cevaplarda Şube ve Kısm numularının derel mercudur

Ek 3-b

T. C.
DARİLİYE VEKÂLETİ
Ünvan Jandarma
KUMANDANLIĞI
Ş. Ka.

ANKARA

- - 929

A	TR-4-b
D	65
F	2-6

№ _____

Kürtler : Suryenin muhtelif şehirlerinde komita teşkilâtı vücade getirmekle meşguldürlar . Taşnaklar her tarafta Kürtlere azamî muzaheret ve muavenet göstermektedirler .
Yakında Kürt komitası tarafından Halepte bir gazete neşredilecektir . Kürtler bu hususta hükûmete muracaat eylemişlerdir .

Aslıyan ayıdır . 20/4/929

12/931

Ekler: 4-a

T. C.

DAHİLİYE VKALETİ

Emniyetli Umumiye Umum Müdürlüğü

ŞI/B.I

H

U-19

R. C. Kâ Umumiliğine

Yaz. No. :	
Dos. No. :	
Vesika No. :	

Mahremdir

Suriyede müteşekkil Kırt ve Ermeni hoybun komitesine ait alâmeti farıkanın fotografisi leffen takdim kılınmıştır efendim.

IV-76-2
64
2-9

Dahiliye Vekili .

C. Hadz

S. Vata

3
94)

cu . t.

U

Hadz

Azmi Süslü

A	IV.16-2
D	64
F	2-10

Ek 4-b

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü
Sube Birinci
İfusal 2488/154
Umumi

A 11-16-6
B 65
C 2-7

57 0 / 1929

Riyasetcumhur Katibi umumiliğine

Mahrom

10.6

Ermeni Taqnak komitesinin Pariste inikat eden II in
ci kongresinde müzakere ve memleketimize ta'lluk eden meseil —
hakkında elde edilen malûmatı mübeyyin rapor sureti leffen tak-
dim olundu efendim.

Dahiliye vekili

[Handwritten signature]

Cemil

[Handwritten signature]

3
2188

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞİVİ
Yaz. No. : _____
Giz. No. : _____
Tarih No. : _____

[Handwritten signature]

Arşive yazılacak muharrerata ait olduğu sube tarih ve numarasının derdi rica olunur efendim.

T.C.
SAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube _____
Husulî _____
Umumi _____

A 11-16-b
D 65
E 2-8

ULUSBAŞKANLIĞI ARŞİVİ
Yar. No. : _____
Dos. No. : _____
Yazın. No. : _____

Tağnak kongresinde müzakere edilen siyasi meseil.

Amerika muhabirinin yazıyor .
Ahiran Paris'te in'ikat eden II inci Tağnak kongresine iştirakde Amerika maraahsalara avdet etmişlerdikt. Maraahsalardan Hayronik gasetesi ser muharriri Ropen Tarpiyan gasetesinde , Kopernik Ta ndaroyen ile Vahaken Kirboyan ise aleni mutuklarla kongrede ve-rilen mukarreratı isah ve müdafaa ediyorlar . Bu minasebetle Ram gavar gaseteleri bağa Bostonda münteqir Baykar gasetesi olmak — usre kongranın mukarreratını şiddetle tenkit ediyorlar ve Tağnak-ların , tarihin acı doralarından zerre kadar istifade etmiyerek el'an sergülaşt arkasında koçmakta olduklarına kayt ediyorlar . Bu hususta leh ve aleyhte yazılan şayını di kat makaleleri kâmi-len size göndereceğim. Tağnakların makale ve mutuklarından anla-şıldığı veçhile Ermeni — Kürt toçriki meseisine bilhassa ehemmi-yet verilecektir. Eeasen Süreyya bey Bedirhan dahi son zamanlar-da yeniden faaliyet göstermeğe başlamış olup Kürtler ve Ermeni-lerle meakün şehirleri tekrar ziyarete çıkmıştır . Diğer taraf-tan Hedion komitesi da muntazaman tebliği resmiler neçrederek , vilâyeti çarkıyede Kürtlerle Türklar arasında maharebatın halen devam ettiğinden ve Kürt müzafferiyetinden bahsederek Hoyton ko-mitasına yeni asalar kaydına çalıyıyorlar. Son zamanlarda bası Rum gaseteleri dahi Kürt mes'alesiyle iştigal etmeğe başlamış-lardır . Bilhassa Newyorkta münteqir ve Yunanlıların naçiri ef-kârı olan (Nasyonel Heralt) gasetesi Hoyton komitasının tebliği resmilerini muntazaman neçretmle mekle beraber Süreyya bey Be-dirhanın makalelerini derçeylemektedir . Diğer taraftan mekûr gasete Türkiye aleyhinde dahi daima propaganda yapmaktadır. Ni-tekim, 2 hasiran tarihli müşhasında Türkiye reisî cumhura öâsi Mustafa Kemal paşanın yakında Amerikaya ziyarete etmek niyetinde bulunduğundan bahsederek Amerikan mekteplerini seddeden ve —

Çevresiz yazılacak maharerrata ait öidüğü şube tarih ve numarasına deret rica olunur etvadır.

T.C.
MİLLİYE VEKÂLETİ
 Milliyet Umumî Müdürlüğü
 Şube :
 Husus :
 Umumi :

A IV.16-b
 D 65
 F 2-9

CU: MURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
 Yer No. :
 Dos. No. :
 Veri No. :

2

Amerikalılara karşı hasmane hissiyat perverde eden Hıristiyan - düşmanı bir reolin Amerikaya ziyaretine efkârı umumiyenin tahmin edileceğini yazmıştır. Yunan gasetesi elyevm Amerikada bulunan sihiye vekili Refik beye karşı makamâtı resmîyenin gösterdiği hüsnî kabulü de şiddetle tenkit ederek milyunlarca Ermeni ve Rum katletmiş olan Türk hükümetinin mümessillerinin Amerika-ya kabul edilmemeleri lâzımgeldiğini yazıyor ve fırsatından istifade ederek Türkiye ve Türk inkılâbı hakkında gayrı müsait malûmat neşretmektedir. Rumların buradaki faaliyeti sizi alâkadar ederse ayrıca tafsilât yazarım. Günün en mühim meselesini teşkil eden Taşnak kongresinde müzakere edilen siyasi mesele hakkında Taşnak fırkası merkezî umumisi esaslarından ve Ermenistanın -sابق baş vekili Simon Vramyan tarafından (Troşak)gasetesinde -negredilen makaleyi leffen gönderiyorum . Bu makale kongre tarafından negredilen beyannamenin bilumun muhalis noktalarını tenvir etmek itibarıyla büyük bir ehemmiyeti haizdir .

(Vramyanın makalesi)

Osmun kongraya nisbeten Taşnak fırkasının II inci kongresi daha mücahit gerait tahtında in'ikat etti.Ermeni ve beynelmilal hatıda esaslı hiç bir tebeddülât sukur etmemekle beraber dâvâli muazzama münasebatında siyasi yeni ufuklar açan mühim hadiseler baş göstermişti . Her şeyden evvel dört sene evveline nisbeten umumî sulh bir kat daha takviye edilmiş ve büyük hasarın olan Bolşevik hükümeti de her taraftan mağlûbiyetlere uğramıştır Avrupada , Asyada olduğu gibi Türkiyede dahi Soviyetlerin mufusu tedricen gaybolmakta olup son seneler zarfında Türkiyede Rusyanın mufusundan tamamen kurtulmak ve Avrupaya daha fazla yaklaşmak temayülâtı görülmektedir. Bu haricî mağlûbiyetler neticesinde Moskova'da dahilî ihtilâfat baş göstermiş ve nihayet Troşkini teb'idine karar verilmiştir .

Çevresiz yapılacak maharrirata alt ödege jube tarih ve numaralarına derci rica olunur efvâdın.

VEKÂLETİ
Saba
Husul
Umumi

112-16-D
D 65
F 2-10

3

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yer No. :
Dış. No. :
Yerleşim No. :

Komünist farkının ikiye ayrılması ve Rusya'da zühur eden dahilî ihtilâfât Rusyanın beymelnilel vaziyeti üzerine büyük bir tesir icra etmektedir. En baris munnesine bilhassa Türkiyede tesaduf edebiliriz. Türkiyede hor nevi komünist hareketi şiddetle tenkil edilmesine rağmen (Müttefik) Rusya hiç bir şey yapamamaktadır. Bundan nâda Türk hükümeti Rusya ile dostane münasebatını kat etmeden garba yaklaşmakta ve Avrupa vastasıyla (Şimalî — tehlikeye karşı) vatanının selâmetini temine çalışıyor. Son dört boş sene sarfında Türkiye yoni hükümetini islah etmek üzere büyük gayretler sarfetti. Harici sahada elde ettiği bir takım muvaffakiyetlerle hudutlarının emniyetini temin eyledi. Dahilde dahi gayanı dikkat ve ehemim yeni yeni komünistlerle inkılâbî bir — kat daha takviye etti. Türkiyenin istikbalı ve mukadderatı ne olursa olsun bu inkılaplar Türk hayatında gaybolmıyacak izler — bırakacaktır. Türk hudutlarının deyişmesi bizim için ehemendir. Ve hadise gayeye doğru ilerliyor. Türk ahalisi hali hazırdaki Türkiyeyi doldurabilecek miktarda değildir. Garbî anadoluyu Türklerle doldurmak mümkün olsa bile şarkî Anadolu boş kalacaktır. Oralarda Türk yoktur. Havalii mesâkire Ermeniler ve Kürtlere aittir. Bu toprakların asıl sahipleri berhayat olup haklarından feragat etmek istemiyorlar. Ermeniler Soviyet idaresi — tahtında yaşadıklarından dolâyi haklarından bahsedemiyorlar. Buna mukabil Kürt milleti artık uyanmış olup millî matelibatını talep ediyor. Hali hazırdaki vaziyetle Kürt hareketi Türkiye — için bir yeniliktir. Her hangi bir Kürt aşiret reisi mes'alesi yerine (Hür Kürdistan teşkilâtı) zühur etmiştir. Kürtler dış — af faaliyete başlamış olup hiç bir kuvvet artık onları durduramaz. Diğer taraftan Kürt mes'alesi yakından Ermeni mes'alesine merbututtur. İki milletin vatan ve hayatı yekdiğerine yakından —

Çevresiz yazılacak maharreratı alt öldüğü jube tarih ve numarasının derci rica olunur etesim.

VEKÂLETİ
Maliyet Umumî Müdürlüğü

Sube
Hususi
Umumi

4

CU: HURBAŞKANLIĞI ARŞIVI
Yer No. :
Dos. No. :
Vesika No. :

merbut olduğu için Ermeniler Kürt uyanış hareketine azami surette müşaheret ediyor ve edebileceklerdir. Esasen bundan dolayıdır ki Türk hükümeti Kürt hareketinden dışarı endişe oluyor hatta korkuyor çünkü bir şeyh Sait isyanını (50 000) kişinin telefine ve (100 000) liraya mal oldu. Halbuki mantazak surette inkişaf eden yeni Kürt hareketi gündiden kağıt kabil olmayan mühim hadiselerle sebebiyet verebilir. Türkiyeden bahsederken bu günkü idare den memnun olmayan Lazları, Çerkesleri de umutsuzdur. Esasen itilâfçılar, halifeciler ve yâs ellilikler bu anasından, azami istifade ediyorlar. Bunlar meyhanında bazıları günün birinde Türkiyede mevki iktidara geçeceklerini ümit ediyor, bazıları da mevki iktidarı ele geçirmek ve idareî hazırları iskat etmek üzere fi'li tegebbüsatta bulunuyorlar. Diğer taraftan Halk fırkasının dahi yeknesak anasından müteşekkil olmadığı da nazarı itibara alınacak diğer mühim bir noktadır. Fırka dahilinde dahi hoşnutsuzluklar ve ihtilâflar mevcuttur. Bütün bu hadiseler antrika ve nifak için müsait zemîn hazırlanmaktadır. Beynelmilel bir dahilî siyaset umumî vaziyeti uzun usadıyla tetkik ederek, II inci Tağnak kongresi, fırkasının müstakbel hatti hareketini tesbit eyledi. Bu kararların bağında Ermenistan hakkında verilen karardır. Bu karar mucibince Tağnak fırkasının en esaslı maksat ve gayesi müstakim, hür, müttehit Ermenistanı vücude getirmekten ibaret olacaktır. Müstakim ve müttehit Ermenistan projesinin en büyük diğmanı dün olduğu gibi bu gün dahi Türkiye dir. Geçirdiği siyaset ve içtinaf her novi inkılaplara rağmen Türk hükümeti Ermeni milletinin muhik metalibatına karşı daima aynı itilâfçısı hatti hareket ve siyaseti takip etmektedir. Hiç şüphesiz yoktur ki, Türkiye (Pan Türkizm) siyaseti takip etti kçe Ermeni milletinin maddî mevcudiyetine ve siyaseti gayelerine

Cevaben yazılacak muharrerata alt olduğu sube tarih ve numarasının derci dea olmasz ctesidim.

T.C.
MİLLİYE VEKÂLETİ
Genel Yetki Uzman Müdürüğü
Sube
Husul
Umumi

IV-16-b	
D	6
F	2-12

5

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞİVİ
Yer No. :
Dos. No. :
Tutana No. :

büyük bir tohlike teşkil etmektedir. Bundan dolayıdır ki, taşnak fırkası her sahada ve her vasta ile Türkiyeye karşı mücadele ye devam etmek vazifesini deruhte etmektedir. Bu mücadele Ermeni arucilerinin Ermenilere inde edilmedikçe ve Ermeni siyof gaye- lerine karşı muahazata nihayet verilmedikçe devam olunacaktır. Bu mücadele konusunda her vatanın her fırsattan istifade edeceğ iz. Bu itibarla Türklere ve Türkism projelerine muhalif olan bi- lurum anasir ve tege-kuller bizim tabii mütefiklerimizis addolum- malıdırılar. Türkiye tarafından Ermeni hukukunun tanındığı gün, Türk - Ermeni münasebatı dahi tobeddülata uğrayacak ve o gün - Türk ve Ermeni milleti için mes'ut bir gün olacaktır. Türkiyeye karşı mücadele yolunda Taşnak fırkası bilhassa Loma mahbedano- mesinin akından sonra Türkiyenin dahilî hayatında mühim bir am- il teşkil eden Kürt unsurunu nazarı dikkatten gaybedemes. Kürt milletinin istiklâl mücadelesi Türkiyeye karşı tevcih edilmiş- tir çünkü Kürdistan hürriyetinin anahtarı Türkiyededir bu vadi- de Kürt ve Ermeni menafii birleşmekte olacağı oihetle bu iki mil- letin bilurum kuvvet ve teşkilatları ittihat ederek müttehit - bir cephe teşkil etmek mecburiyetinde bulunuyorlar. Bu cephe mün hasıran Türkiyeye karşı tevcih edilmiş olacak ve İran ile Irak hudutları dahiline kadar tevessü etmiyacaktır. Ermeni noktai - nasarına göre İran ile Irak dost kuvvetler olup bunlara karşı - her hangi hasmane hareketten sarfı nazar etmek lâzımdır. Şayn- ı meşumiyettir ki, Kürt müosası dahi fırkasızın bu hususta- ki noktai nasarına aynen kabul oylemiştir. Bu hususta mütehad- yen sarfı mesai etmek mecburiyetinde bulunuyoruz. Çünkü Türk- ler ile Bolşevikler İngiliz menafiiini haleldar etmek üzere İran ve Iraktan Kürtleri şalet olarak istimal etmek teşebbüslerinde - bulunuyorlar. Müttehit ve müstakal Ermenistanın diğer büyük dış manı Soviyet Rusyasıdır.

Cevaben yazılacak muharrere ate olduğu sube tarih ve numarasına dard rica olunuz etmelidir.

1919
ERZURUM İLİ VEKÂLETİ
 Emniyet Umum Müdürlüğü

Sube
 Husus
 Umumi

D	65
F	2-19

6

Bu itibarla Bolşevik idaresine karşı Rus milleti tarafından idare edilen müdöleye karşı tevaccühat beklıyoruz . Ancak Bolşevik idaresinin sukutu yalnız Rus milleti tarafından tesin edilmezdir . Harif her hangi bir müdahale Bolşevik idaresinin takviyesine sebebiyet verecektir . Ermenistan komşularından Gürcistan ve Azerbaycan ile münasebeti dostane perverde ediyoruz ancak komşularımız siyasi faaliyetleri usnasında şahsi menfaatler takip ederek Ermeni menafini nazarı itibarı bile almak istemiyorlar . Ermenilerle Türkler arasındaki uçurumu nazarı itibara almayarak Gürcüler ve Azeriler istiklâl umitlerini el'an Türkiyeye bağlanmış bulunuyorlar . Onlar Türkiyenin Kafkasya işlerine müdahale etmesiyle Ermeni milletinin kurban gitmesine hadim olabileceklerini umutuyorlar . Farklısı bittabi bu gibi bir vasiyete - iştirak edemez . Istanbuldan veya Ankaradan dihte edilen siyaset gündüye kadar daima Ermenilik aleyhinde olmuştur . Bu itibarla arkasında Türkin gülgesini gördük . Her hangi bir teşebbüs , bizzet aynı zamanda çöpholidir . Komşularımız Kafkas milletleri için büyük tehlikenin yalnız Rusya değil aynı zamanda Türkiye dahi olduğunu kabul etmelidirler . Bütün bunlara rağmen her iki komşumuzla ihtilâfatımızı müteakbil fedakârlıklarla halle etmeye emde bulunuyoruz . İşte II inci kongresimizin meşgul olduğu başlıca siyasi meseil bunlardan müreşeptir . Bütün bu meseil - hâkında kat'î kararlar verilmiş olup artık bu kararların tahakkuku lâzımdır . Bu günden itibaren emri yevminis şu olacaktır : Verilen kararların tahakkukuna doğru daima ileri ...

CUMHURBAŞKANLIĞI ARŞİVİ
 Yür. No. :
 Dos. No. :
 Vekalet No. :

Asline mütabiktir .

M. Süslü

Cevaben yazılacak muharrerata ait olduğu şube tarih ve numarasına derci rica olunur cümlem.

151/111111

DABİLİYE VEKİLİ
Riyaseti C. U. Kâtipliğine

A	W	H	K
D			
F			6-92

Sube : 1. Sınıf
Rumuz :
Umumi : 4475

22646

Riyaseti C. U. Kâtipliğine

ÇOK ACELE :

Bir hafta evvel Irak'ın Kaho kasabasında Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında silah ve cephaneye geçirildiği ve bu silah-ların Kure Mıybun Cemiyeti mekesi altında Ermeni Tağnat Cemiyeti tarafından Kamışlı'da mukim Diğgi Kirkor, Hacı Bedo, Sa-sonlu Gero ve bazı Kürtlerin yardımıyla tedarik ve Masul Kürt agiretleri tarafından temin edildiği haber alınmıştır.

Keyfiyetin ve bundaki maksadın incelenmektedir ve bundaki maksadın incelenmektedir olduğuna saygı ile arz ederim.

Baş V, R.C.U.Kâ, Hariciye V, Genel Kurmay Başkanlığına ve Milli Em.H.Reisliğine yazılmıştır.

Dahiliye Vekili

Türkiye
RİYASETİCÜMHUR
EVRAKI

8/6741

Karşılık yazılacak bitiyeye ait olduğu şubenin gün ve sayısının yazılması.

T. O.
DAHİLİYE VEKÂLETİ

Emniyet Umum Müdürlüğü
Şube: **1.G.3.**
İhtisafı:
Umumi: **31561**

23. VI. 1938

Öz: Suriye istihbaratı.

IV-16.6
65-
1-120

Riyaseti Cümhur umumi kâtipliğine

ÇOK ACILE :

1 - Fransızların Suriyede şimdiye kadar tezahür eden mesullerinin; Beybunco , Ermeni ve Süryanilerle kartları kendilerine bağliyerek bilhassa cesirede bir Hristiyan ekseriyeti yaratmak ve Elcesireyi kendi hakimiyetleri altına alarak Türkiye ile Suriye arasında bir Eta Tapan vüende getirmek ve kendisine bağladığı bu unsurları icabına göre Suriye veya Türkiyeye karşı kullanmak olduğu ve yine bu unsurların Türkiyeden çapulculuk ve hırsızlık yapmalarına göz yumulmakta bulunduğu,

2 - Hecumun Son Faaliyetinin Midyat, Habab ve Alyan bölgelerinde tertibat alınması intec edecek kadar dikkati çektiği haber alınmıştır.

Saygı ile arz ederim .

3 - Başvekâlete, R.C.U.Kâtipliğine, Hariciye vekâletine ve Genkî Başkanlığına yazılmıştır .

Dahiliye Vekili

N.A.

E.

24. VI. 38

df

6/16

2/3222

